

Специфікація
контрольних вимірювальних матеріалів
для проведення в 2016 році єдиного державного екзамену
з УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Призначення КВМ ЕДЕ

Єдиний державний екзамен (далі – ЕДЕ) є формою об'єктивної оцінки якості підготовки осіб, що засвоїли освітні програми середньої (повної) загальної освіти, з використанням завдань стандартизованої форми (контрольних вимірювальних матеріалів).

Контрольні вимірювальні матеріали дозволяють встановити рівень засвоєння випускниками компонента державного стандарту середньої (повної) загальної освіти.

2. Документи, що визначають зміст КВМ

Зміст екзаменаційної роботи визначається на основі Державного стандарту загальної освіти (наказ Міністерства освіти ПМР №547 від 12.05.2009 р.).

3. Структура КВМ ЄДЕ

Екзаменаційна робота з української літератури базується на системі поетапної перевірки умінь випускників сприймати й аналізувати художні твори в їх жанрово-родовій специфіці з опорою на знання історико-літературного і теоретично-літературного характеру. Підготовка до екзамену з української літератури передбачає повторення випускниками усього матеріалу курсу, зміст якого визначений нормативними документами з предмету.

В екзаменаційній роботі 2016 р. виділені три частини, що містять комплекс завдань для визначення рівня підготовки випускників з української літератури.

У першій і другій частинах пропонується виконання завдань, що містять аналіз літературних творів. Перевіряється уміння випускників визначати основні елементи змісту і художньої структури вивчених творів (тематика і проблематика, герої і події, художні прийоми, різні види тропів і т. п.), а також розглядати конкретні літературні твори у взаємозв'язку з іншим матеріалом курсу.

Загальна структура перших двох частин роботи підпорядкована завданню широкого змістового охоплення літературного матеріалу. Художні тексти, що пропонуються для аналізу, дозволяють перевірити не лише знання випускниками конкретних творів, але і здатність аналізувати текст з урахуванням його жанрової специфіки. Останнє завдання кожної з перших двох частин роботи припускає вихід в широкий літературний контекст (обґрунтування зв'язку цього художнього тексту з іншими творами за вказаним у завданні аспекту зіставлення). Таким чином, опора на внутрішньопредметні зв'язки вивченого курсу дозволяє забезпечити додаткове охоплення змісту літературного матеріалу.

Частина 1, що припускає аналіз фрагмента епічного (або ліро-епічного, або драматичного) твору, складається з 7 завдань з короткою відповіддю (В) і 2 завдань з розгорнутою відповіддю обмеженого обсягу (С1, С2). При виконанні завдання з короткою відповіддю вимагається написання слова або сполучення слів. Завдання з розгорнутою відповіддю обмеженого обсягу (С1, С2) вимагають написання зв'язного тексту обсягом 5–10 речень.

Частина 2 передбачає аналіз ліричного твору (поезії чи фрагмента ліричної поеми) і включає 5 завдань з короткою відповіддю (В) і 2 завдання з розгорнутою відповіддю обмеженого обсягу (С3, С4). Загальні вимоги до виконання цих завдань ті ж, що і для частини 1.

Третя частина роботи вимагає від учасників ЕДЕ повноформатного розгорнутого висловлювання на літературну тему.

Випускнику пропонуються 3 питання (С5.1-С5.3), що охоплюють найважливіші етапи вітчизняного історико-літературного процесу: 1 – з літератури Київської Русі, давньої літератури, класики XVIII ст. і першої половини XIX ст., 2 – за творами другої половини XIX ст., 3 – за творами XX ст. Випускник обирає тільки одне з питань і дає на нього відповідь у формі творів, обґрунтовуючи свої судження зверненням до твору (по пам'яті).

Робота такого типу стимулює самостійну думку випускника, дає йому можливість висловити своє ставлення до проблем, що піднімаються письменниками, до художньої своєрідності твору.

Нижче подана таблиця, яка в схематичній формі дає уявлення про розподіл завдань екзаменаційної роботи за частинами.

Частини роботи	Тип завдань	Кількість завдань	Максимальний бал	Відсоток максимального бала за завдання
Частина 1	З короткою відповіддю	7	7	36%
	З обмежено розгорнутою відповіддю	2	8	
Частина 2	З короткою відповіддю	5	5	31%
	З обмежено розгорнутою відповіддю	2	10	
Частина 3	З розгорнутою відповіддю	1	14	33%
Всього:		17	42	100%

4. Розподіл завдань КВМ за змістом, видами умінь і способами дій

Обсяг змісту курсу літератури для екзаменаційної роботи представлений у кодифікаторі 8 розділами. На підставі першого розділу «Відомості з теорії й історії літератури» у формулюваннях завдань використовуються ті або інші терміни і поняття. Інші 7 розділів кодифікатора розподіляють твори художньої літератури у відповідності з різними літературними епохами:

- Література Київської Русі;
- Давня українська література;
- Література кінця ХУІІІ – перших десятиліть XIX ст.;
- Літературний процес 40-60-х років XIX ст.;
- Літературний процес 70-90-х років XIX ст.;
- Літературний процес кінця XIX – початку XX ст.;
- Літературний процес XX ст.;
- Твори українських письменників-емігрантів.

У кожному варіанті екзаменаційної роботи обов'язково містяться завдання, що відповідають трьом змістовним блокам :

- 1) Література Київської Русі, давня література, література XVIII ст. і першої половини XIX ст.
- 2) Література другої половини XIX – початку XX ст.
- 3) Література XX ст., твори українських письменників-емігрантів.

Завдання усіх частин роботи передбачають перевірку умінь аналізувати текст художніх творів, що відносяться до різних родів літератури (епос, лірика, драма).

Відбір літературного матеріалу здійснюється з урахуванням завдання перевірки умінь випускників аналізувати художній текст в єдності змісту та форми. Групування текстів для аналізу підпорядковане принципу хронологічного охоплення предметного курсу: давня література - література XVIII ст. - література першої і другої половини XIX ст. - література XX ст. (представлені в перших двох частинах роботи художні тексти залежно від комплектації конкретного варіанту екзаменаційної роботи в тій або іншій комбінації відбивають різні літературні епохи).

Для виконання завдання третьої частини (письмова відповідь на питання про літературний твір) випускникам надається право вибору такого питання за твором одної з трьох літературних епох, представлених вище.

Екзаменаційна робота з літератури вимагає виконання наступних видів діяльності.

• Усвідомлене, творче читання художніх творів різних жанрів (усі типи завдань).

- Різні види переказу (С5).

- Визначення принадлежності літературного (фольклорного) тексту до того або іншого роду і жанру (В1-В12).

- Аналіз тексту, що виявляє авторський задум і різні засоби його втілення; визначення мотивів вчинків героїв і сутності конфлікту (усі типи завдань).

- Письмові інтерпретації художнього твору (С1-С5).

- Виявлення мовних засобів художньої образності і визначення їх ролі в розкритті ідейно-тематичного змісту творів (усі типи завдань).

- Самостійний пошук відповіді на питання, коментування художнього тексту (С1-С5).

- Написання творів на основі літературних творів (С5).

- Порівняння, зіставлення, класифікація, ранжирування об'єктів за одним або декількома запропонованими зasadами, критеріями (С2, С4).

Таким чином, зміст і структура екзаменаційної роботи дають можливість перевірити знання випускників змістової сторони курсу (історії і теорії літератури), а також необхідний комплекс умінь з предмету:

- сприймати й аналізувати художній текст в його жанрово-родовій специфіці;

- виділяти смислові частини художнього тексту;

- виділяти і формулювати тему, ідею, проблематику твору, давати характеристику героїв;

- характеризувати особливості сюжету, композиції, роль зображенально-виражальних засобів у творі;

- зіставляти літературні факти і явища;

- виділяти авторську позицію в творі;

- висловлювати своє ставлення до прочитаного у формі письмового висловлювання на літературну тему.

5. Розподіл завдань КВМ за рівнем складності

До екзаменаційної роботи ввійшли завдання базового, підвищеного і високого рівнів складності. Частини 1-2 містять 12 завдань базового рівня (В1-В12) і 4 завдання підвищеного рівня складності (С1-С4).

Частина 3 містить одне завдання високого рівня складності (випускникам запропонований вибір з трьох завдань С5.1, С5.2, С5.3), яке вимагає від учасника екзамену написання самостійного повноформатного тексту на літературну тему.

6. Загальний розподіл завдань за рівнем складності

Рівень складності	Позначення завдань в роботі	Тип завдань	Кількість завдань	Максимальний бал	% від максимального бала
Базовий	В1-В12	з короткою відповіддю	12	12	29%
Підвищений	С1-С4	з розгорнутою відповіддю	4	16	38%
Високий	С5.1-С5.3	з розгорнутою відповіддю	1	14	33%
Всього:			17	42	100%

7. Система оцінювання окремих завдань і екзаменаційної роботи в цілому

За кожну правильну відповідь при виконанні завдань з короткою відповіддю першої і другої частин екзаменаційної роботи випускник отримує 1 бал. Відповідь, яка містить набір цифр, вважають правильною, якщо всі цифри наведено правильно, з дотриманням указаної послідовності. Оцінка виконання завдань, які потребують розгорнутої відповіді, визначається експертним шляхом.

Завдання С1 та С3 оцінюються за однаковим критерієм: «Точність і повнота відповіді». При оцінюванні відповіді враховується її мовленнєве оформлення (якщо у відповіді, яку оцінено не нижче 2-х балів, немає мовленнєвих помилок чи допущено 1 мовленнєву помилку, учень отримує додатково 1 бал). Таким чином, за успішне виконання кожного з завдань С1 та С3 учень отримує максимально по 4 бали.

Завдання С2 та С4 оцінюються за аналогічним критерієм, але з більшою деталізацією. При оцінюванні відповіді враховується його мовленнєве оформлення.

Завдання частини 3 (С5) оцінюються за п'ятьма критеріями: «Глибина розкриття теми твору та переконливість суджень», «Рівень володіння теоретико-літературними поняттями», «Обґрунтованість залучення тексту твору», «Композиційна цілісність та логічність викладу», «Дотримання норм мовлення». Максимальний бал за виконання завдання С5 – 14.

Завдання С5 вважається невиконаним, якщо учень, відповідаючи на питання, за перший (головний) змістовий критерій отримує 0 балів (завдання далі не перевіряється).

На основі результатів виконання всіх завдань роботи визначаються бали, які потім перераховуються в тестові за 100-бальною шкалою. Тестові бали випускника фіксуються в посвідченні про результати ЄДЕ.

8. Час виконання варіанту КВМ

Час виконання роботи – 235 хв.. Рекомендується 2 години відвести на виконання частин 1 та 2 роботи (аналіз фрагмента епічного (драматичного, ліро-епічного) твору і поезії), решту часу – на виконання завдання частини 3.

9. Зміни в КВМ ЄДЕ 2016 року в порівнянні з 2015 роком.

Зміни в КВМ ЄДЕ 2016 року в порівнянні з 2015 роком відсутні.